

короткострокових кредитів і позичок, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат;

4) кризовий фінансовий стан – запаси й витрати не забезпечуються джерелами їх формування, підприємство перебуває на межі банкрутства [5].

Таким чином, розуміння фінансового стану підприємства та його своєчасний і якісний аналіз, вибір необхідного методу аналізу та системи показників, що забезпечить всебічне вивчення та представлення діяльності підприємства є основоположними для прийняття управлінських рішень, спрямованих на вирішення питання обрання напрямів діяльності та розвитку підприємства, покращення його ефективності, конкурентоздатності та прибутковості.

Список використаних джерел:

1. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23 лютого 1998 р.
2. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. 2018. Т. 29(68), № 3. С. 173-180.
3. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств [текст] : підручник. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 504 с.
4. Тютюнник С. В., Бокарева І. В. Сутність характеристики фінансового стану підприємства. URL : <http://intkonf.org/kand-ekon-naukyutyunnik-sv-bokareva-iv-sutniski-harakteristiki-finansovogo-standupidpriemstva/> (дата звернення 22.10.2019)
5. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. К.: Ника-Центр: Эльга, 1999. Т. 2. 591 с.

Ворошилова О.Г.

здобувач вищого другого

(магістерського) рівня освіти

Науковий керівник: Баришевська І.В.

канд. екон. наук, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування

Миколаївський національний аграрний
університет, м. Миколаїв, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ НА МІКРОРІВНІ

В численних обсягах досліджень на сьогоднішній день поняття «фінансова безпека» можна поставити практично в один ряд з таким поняттям як «економічна безпека». Досліджуючи наприклад лише систему забезпечення економічної безпеки підприємства, науковці так чи інакше торкаються і фінансової безпеки, а через утворену політико-економічну нестабільність в Україні, яка призвела до нових загроз, це поняття набуває ще більшої актуальності.

Як самостійний об'єкт поняття «фінансова безпека» є відносно новим, введеним у науковий обіг тільки впродовж останнього десятиріччя. Воно комплексно і достатньо, детально розглядається сучасними дослідниками на

макрорівні в системі більш загальних категорій – «національній безпеці» або «економічній безпеці країни» [1, 2].

У загальному вигляді безпека має певну кількість рівнів:

- 1) міжнародна (глобальна, регіональна);
- 2) національна (держави, галузі, регіону);
- 3) приватна: підприємства, господарства або особистості [3].

На нашу думку, більше уваги необхідно приділити питанням упровадження механізмів забезпечення фінансової безпеки саме на рівні суб'єктів підприємництва, що пов'язано зі значною кількістю ризиків і нестабільністю як зовнішнього, так і внутрішнього їх середовища, а також загрозами поглинань, зокрема, через процедури банкрутства.

Оскільки саме фінансова складова є основоположною в сучасній економіці, як на мікро, так і на макрорівнях, то її можна вважати однією з найважливіших складових системи економічної безпеки суб'єктів підприємництва, адже саме через грошові потоки організацій та їх управління здійснюється вплив на більшість економічної системи підприємства.

Згідно із Законом України "Про національну безпеку України", національна безпека розглядається як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян [4]. Необхідність постійного дотримання фінансової безпеки зумовлюється об'єктивно наявним для кожного суб'єкта господарювання завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності.

Фінансова безпека підприємства завжди піддається впливу різного роду загроз. Потенційні та ідентифіковані загрози фінансовій безпеці підприємства умовно можна поділити на внутрішні і зовнішні (рис. 1). Зовнішні загрози можна лише врахувати (якщо вони ідентифіковані) при організації діяльності підприємства, вони не залежать від його діяльності. Такі загрози можна віднести до чинників ризику зовнішнього середовища для підприємства. Внутрішні ж загрози спричинені діяльністю самого підприємства: системою організації такої діяльності, кваліфікацією керівництва як вищої, так і середньої ланки, а також рівнем фінансового менеджменту.

Останнього часу загострюється та збільшується чисельність загроз фінансовій безпеці підприємства, особливо з числа зовнішніх.

Будь-яка підприємницька діяльність безпосередньо пов'язана з різного роду ризиками, які викликані невизначеністю ситуації. Невизначеність, як правило, збільшується в міру зростання періоду часу, на який розрахована дія прийнятого підприємцем того чи іншого рішення. Саме тому варто вважати, що ризики діяльності підприємств зростають зі зростанням невизначеності ситуації, тобто наявністю багатьох альтернативних варіантів рішення, а також періоду часу, впродовж якого прийняте рішення буде впливати на діяльність підприємства.

Склад ризиків, які несуть за собою загрозу фінансовій безпеці підприємства це:

- ризик втрати фінансової стійкості;
- ризик зниження рівня оборотності капіталу;
- ризик отримання збитків від діяльності підприємства або окремих її видів, будь то операційна, інвестиційна чи фінансова діяльність;
- ризик втрати платоспроможності й ліквідності;
- інші види ризиків [6].

Рис. 1. Перелік зовнішніх і внутрішніх загроз фінансовій безпеці підприємств

Джерело: сформовано автором на основі [5]

Більша частина дослідників і науковців вважає, що такі поняття як «загроза» і «ризик» є подібними один до одного і фактично не відрізняються. Але деякі економісти це заперечують, адже все ж таки вважають, що ці поняття є різними за своєю сутністю, хоча й зберігають зв'язок одне з одним: коли існує загроза впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, то з прийняттям певного рішення виникає ризик втрати фінансової стійкості й неможливості досягнення запланованих результатів. Ми вважаємо за потрібне погодитись із тим, що поняття «загроза» і «ризик» дещо несхожі за характером прояву: загрози фінансовій безпеці підприємства характеризують певні небажані події для підприємства, а ризики – ймовірність їх настання.

Узагальнюючи все вищенаведене, можна зробити висновок, що фінансова безпека — це головна складова економічної безпеки підприємства, забезпечення фінансової безпеки, особливо в період кризи, є одним з ключових завдань

керівництва будь-якого підприємства. Проте недосконалість нормативно правової бази регулювання діяльності фінансових ринків та специфічність економіки нашої країни лише загострюють проблеми досягнення фінансової безпеки та належного рівня фінансової стійкості підприємств.

Список використаних джерел:

1. Мартюшева Л. С., Петровська Т. Е., Трихліб Н. І. Фінансова безпека підприємства як самостійний об'єкт управління // Научно-технический сборник, Коммунальное хозяйство городов, 2006. – №71. – С. 235–238.

2. Основы экономической безопасности. (Государство, регион, предприятие, личность) / Под ред. Е. А. Олейникова. – М., 1997. – 288 с.

3. Ареф'єва О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки/ О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко// Актуальні проблеми економіки. - 2010. - № 1 (91). - С. 98-103.

4. ЗУ "Про національну безпеку України" Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241.

5. Мельник С. І. Фінансова безпека підприємства: сутність та сучасні проблеми забезпечення [Електронний ресурс] / С. І. Мельник // Проблеми системного підходу в економіці. - 2019. - Вип. 1(2). - С. 7-12. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_1\(2\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_1(2)_3).

6. Лиса О. В. Фінансова безпека суб'єктів господарювання в сучасних умовах// Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 26. – No 1. – С. 58-64. – ISSN 1993-0259.

Гаврилюк В.А., студент
Науковий керівник: Борисюк О.В.,
к.е.н., доцент
Східноєвропейський національний
університет ім. Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

РИЗИКИ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальною проблемою при створенні будь-якої організації є забезпечення кадрової безпеки підприємства. Кількість і масштаб економічних злочинів невинно зростають, а найбільш поширеними і небезпечними злочинами є «злочини» менеджерів і працівників організації, так як саме у співробітників підприємства є доступ до, практично всіх, активів підприємства, економічної інформації (і так далі), і саме співробітники можуть завдати економічної шкоди підприємству, до того ж, виявити такий «злочин», практично, не надається можливим. Таким чином, найважливішою проблемою підприємств кожної економічної галузі України є забезпечення економічної кадрової безпеки, з метою управління корпоративними ресурсами для ефективної (беззбиткової) роботи підприємства.

Кадрова безпека підприємства - це процес запобігання негативних впливів на економічну безпеку підприємства за рахунок ліквідації або зниження ризиків і загроз, пов'язаних з персоналом, його інтелектуальним потенціалом і трудовими відносинами в цілому [1, с. 44].